

Keiksmožodžiai paauglių kalboje

I gimnazijos klasių mokinių apklausa
2025 m. spalio

Tikslas:

- Išsiaiškinti paauglių požiūrį į keiksmažodžių vartojimą, šių žodžių vartojimo priežastis, situacijas ir vertinimą visuomenėje.

Uždaviniai:

- Išsiaiškinti priežastis, situacijas ir aplinką, dėl kurių paaugliai vartoja keiksmažodžius.
- Ištirti paauglių požiūrį į necenzūrinės leksikos vartojimą viešose vietose ir socialinėje aplinkoje.
- Įvertinti paauglių nuomonę apie galimybes ir priemones keisti kalbos įpročius bei atsisakyti keiksmažodžių.

Išvados

Atliktos I gimnazijos klasių mokinių apklausos rezultatai atskleidė, kad necenzūrinės leksikos vartojimas tarp paauglių yra plačiai paplitęs ir dažnai suvokiamas kaip įprastas kalbos reiškiny, turintis tiek emocinę, tiek socialinę funkciją.

- **Necenzūrinės leksikos paplitimas.** 48 proc. mokinių nuolat vartoja necenzūrinę leksiką, 42 proc. – kartais, visai nevartoja – 10 proc. Tai rodo, kad keiksmazodžiai tapo įprasta kasdienės paauglių kalbos dalimi.
- **Vartojimo pradžia.** 52 proc. pradėjo vartoti 10–14 metų amžiaus, 27 proc. – pradinėse klasėse, 10 proc. – darželyje, 6 proc. – gimnazijoje, 5 proc. – niekada nevartoja. Tai leidžia daryti išvadą, kad neigiami kalbiniai įpročiai formuojasi dar vaikystėje.
- **Vartojimo priežastys.** 52 proc. apklaustųjų teigia, kad keiksmazodžiai padeda sumažinti emocinę įtampą arba jie vartojami nesąmoningai, iš įpročio, 27 proc. keikiasi norėdami sustiprinti kalbos emocinį poveikį, tiek pat norėdami vaizdingai išreikšti savo emocijas ir 10 proc. – norėdami įžeisti kitą.

Išvados (2)

- **Požiūris į necenzūrinę leksiką viešojoje erdvėje.** 79 proc. paauglių reaguoja abejingai, tik 3 proc. reaguoja neigiamai, pasako pastabą. Tai rodo tam tikrą tolerancijos lygį šiam reiškiniui.
- **Požiūris į kovą su keiksmazodžiais.** 54 proc. mokinių mano, kad su keiksmazodžių vartojimu galima bandyti kovoti, net 39 proc. paauglių tai laiko beprasmišku veiksmu. Tai rodo skeptišką požiūrį į prevencines priemones.
- **Auklėjimo reikšmė.** 35 proc. mokinių mano, kad kalbos kultūros gerinimui svarbiausias veiksnys yra tinkamas auklėjimas. Tai patvirtina šeimos ir mokyklos įtakos svarbą formuojant kalbinius įpročius.
- **Požiūris į vartojimo saiką.** 72 proc. mokinių sutinka, kad necenzūriniai žodžiai gali būti vartojami saikingai ir tam tikrose situacijose, 15 proc. mokinių mano, kad tai yra neatsiejama žmonių kalbos dalis, 13 proc. apklaustųjų mano, kad necenzūrinių žodžių vartojimas yra nepriimtinas.

Išvados (3)

- **Draugų įtaka keiksmažodžių vartojimui.** Kai vienas iš draugų vartoja keiksmažodžius, 57 proc. mokinių nieko nejaučia, 33 proc. mano, kad tai įprasti dalykai ir 10 proc. jaučia gėdą. Tai rodo, kad dauguma paauglių priima keiksmažodžių vartojimą kaip socialiai normalų reiškinį, o tik nedidelė dalis patiria nepatogumą.
- **Pasirengimas atsisakyti keiksmažodžių.** 52 proc. mokinių nenori atsisakyti keiksmažodžių, 25 proc. nori atsisakyti, 23 proc. mano, kad kartais keiksmažodžiai yra reikalingi arba planuoja sumažinti jų vartojimą, ypač rusiškų keiksmažodžių. Tai rodo, kad daugiau nei pusė paauglių yra linkę išlaikyti šį įprotį, o dalis yra pasiruošę keisti kalbos įpročius.

Rekomendacijos

1. Stiprinti mokinių kalbos kultūrą, skatinti pagarbų bendravimą, mokyti mokinius tinkamai reikšti emocijas be keiksmažodžių.
2. Gimnazijoje organizuoti diskusijas, projektus ar klasių valandėles, skirtas kalbos kultūrai, emocijų valdymui ir tarpusavio pagarbai.
3. Suaugusiems, mokytojams ir tėvams demonstruoti tinkamą kalbos vartoseną.
4. Suteikti galimybę mokiniams konstruktyviai reikšti emocijas per kūrybines veiklas, sportą ar meninius užsiėmimus, taip mažinant poreikį vartoti necenzūrinę leksiką.
5. Aiškiai apibrėžti, kokiose situacijose necenzūrinė leksika yra netoleruotina, tačiau kartu skatinti atsakingą ir sąmoningą požiūrį į kalbos laisvę.